

Előfizetési árak:

Helyben, vagy postán küldve:
Egy évre 10 frt — kr.
Félévre 5 frt — kr.
Negyedévre 2 frt 50 kr.
Egy óra 1 frt — kr.
 Egyes szám 4 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (nagy-uj-utca, 1702. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizetési helyben:

Teleki, K. János könyvkereskedésében, Széchenyi Gyula kiadó irodájában (kis-csapat-utca 383. sz.) és a szerkesztőségben.

DEBRECZEN

Á debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivétellel.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr.
 Nagyobb terjedelmű s többszöri hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatásért 30 kr.
 Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újdonság sora 50 kr.
 Nyilttéri közlemények minden petit sora 50 kr.

Hirdetések fölvetetnek Szinyay Gyulánál és a szerkesztőségben. Kéziratok vissza nem adatnak.

Fegyveres béke.

Fehér galambok szállnak a világ négy tájéka felé és hirdetik Európa békéjét. Politikai egünk tiszta, a látáhatáron nincs egyetlen felhő sem. A nemzetek már félbe hagynak a lázas sietséggel, a hadfelszerelések lassankint letűnnek a napirendről és helyét az ipari konkurrenzia, meg a lejáró kereskedelmi szerződések kérdése váltják fel.

Ez a látszat, a fegyveres béke látszata, melyről írva van, hogy csal s melyről Schönburg herceg igen találóan jegyzé meg: »ragyogóan süt a béke napja, de komoly, válságos a helyzet.«

És mi tudjuk ezt. A hadfelszerelések sisiphusi munkáját még nem hagytuk félbe, hanem a megkezdett uton lázas izgatottsággal rohanunk tovább... tovább, meddig, az a jövő titka. Lehet, hogy évekig tart így, de lehet viszont, hogy egy váratlan napon elborítja egünket a háboru sötét fellege és megtörténik az az összekocczanás, melyet milliárdok árán oly soká igyekeztünk távol tartani.

Készülünk kell tehát, mert a béke csak látszat s a bekövetkező veszélyre még nem vagyunk készen. A kösnigrázi és sedáni ütközetek óta még nem volt elég idő, hogy a lázas izgatottsággal folyó hadifölszerelések valahára véget érjenek. Ezt mondja a delegáció elé terjesztett hadügyi költségve-

tés, mely ismét millió meg millió forintnyi áldozatot kíván.

A fegyveres béke áldásából nekünk bőségesen kijutott. A hadsereg szükségletére évente 123 millió 300 ezer forintot áldozunk. És ez a kiadás nem csökken, hanem évente fokozatosan emelkedik. Emelkedik pedig a nemzet rovására, mert ott, hol a hadügy jó szóba: háttérbe szorul minden érdek.

Hogy mennyire háttérbe szorul minden érdek a hadügy előtt: ne beszéljünk másról, csak arról, a mely még napirenden van s mely kivétel nélkül minden hazafinak érdeke.

Hetekig foglalkoztatta a közvéleményt a világkiállítás kérdése. És akik tépelődtek e kérdésen, csaknem kivétel nélkül azon reményben ringatták magukat, hogy lesz világkiállítás, mert a magyar nemzet ezredéves fennállásának megünneplését még a Szapáry-kormány sem fogja a nemzeti kiállítás szűk határai közé szorítani.

Hát akik ilyen édes remények közt ringatták magukat: most belátják, hogy csalódnak keserűen. A milleniumi ünnep alkalmával nem lesz világkiállítás, hanem csak »országos, nemzeti.«

Hirdesd magyar nemzet dicsőséged önmagadnak falaid között! Az az Európa, melynek hosszú századokon át a legváltóságosabb helyzetben, védhástyája voltál: ne lássa alkotásid, ne lássa újjá ébredésed! A kérdésre nincs szükség. Te a többi művelt nemzetekkel úgy sem állnád ki a versenyt.

Iparod fejletlen, mert elnyomja az osztrák konkurrenzia; kereskedelmed és gazdasági érdeked pang s e pangástól csak a Szapáry kormány lesz képes téged megmenteni, ha követed öt vakon.

Oly indokok ezek, melyekkel el lehet rettenteni a közvéleményt, s a kormánynak kibuvó ajtótól szolgálnak. — Mert a világkiállítás hazai iparunk fejlődésére káros semmi szín alatt nem lehet.

Ha a kormány a fegyveres békére tett kiadások összegéből hazai gyárainkat részesítené kellő támogatásban: az angol, francia, német olasz, amerikai ipar nem konkurrálhat vele, mert a ma már eléggé hatalmas ipar bátran kiállja nemcsak az összehasonlítást, hanem a versenyt is a külföld iparával.

A világkiállítás pedig iparunk, kereskedelmünk és gazdasági érdekünkre óriási haszonnal járna s kifelé nagyban emelné az ország tekintélyét.

A világkiállítás mellőzését tehát nem tekinthetjük másnak, mint a fegyveres béke áldozatának, melynek áldásából elmulaszthatlanul részesülnünk kell, úgy látszik, a legéletbevágóbb nemzeti érdekeknél is.

Veritas.

A delegációból. A magyar delegáció hadügyi albizottságának nov. 27-iki ülésén Rakovszki István előterjesztette a bizottság jelentését, amely kiemeli, hogy a költségvetésben semmi felesleges, vagy mellőzhető

A DEBRECZEN TÁRCZÁJA.

A téli műtárlat.

(Budapesti levél.)

Több mint egy negyedszázada annak, hogy a nemzet közadakozásából a műcsarnok felépült. Diszes épület, nagy hátránya az, hogy czélszerűtlen és kicsiny. Most látjuk ezt leginkább, midőn minden legesekélyebb terület tele akgtattak képpel, sőt a kisebb képek számára spanyol falakat is állítottak. Mégis nagyon sokan kimaradtak, mivel a bíráló bizottság, nem rendelkezvén elég hely fölött, rendkívül szigoruan járt el a képek megválogatásában. A műcsarnok az idén valóságos Parnaszussá avancirozott, a hová hivatottak közül is csak a választottak juthattak be. S valóban talán minden képet külön fölemlíthetnénk, mint egyben másban jeleset, ha így egy tekintetre vissza bíránk mindre emlékezni s terünk egyáltalán engedné.

Mégis, midőn a látottakon végig gondolunk, s a nagy számmal megjelent külföldiek remekeit hazánkiai munkáival összehasonlítjuk, nem fojthatunk el egy sóhaj. Igaz, hogy a magyar művészet már számot tesz Európában, de

csupán annyira, mint a mostoha gyermek a családban.

Egyetlen művészet, mely támogatás, buzditás nélkül fejlődött ennyire. A magyar festőnek nincs honja e hazában, mert a mi vagyonos embereink még könyvet sem vásárolnak kalendáriomon kívül, nem hogy képet vennének. A külföld is csak keveseknek hazája, a kik feltudtak már emelkedni az európai közizlés magaslatáig; a kik még nem tudtak oda jutni s ezek száma a többség, úgy tengetik életüket, a hogy lehet, arczképek, haszontalan csecsebecsék, apróságok gyári előállításából. E tárlaton is legjobb művészeink arczképekkel szerepelnek. Annyi az arczkép és az arczkép festő, hogy szinte megsokaljuk e tárlaton. De a művészek évről-évre élnie kell, tehát évről-évre arczképet fest.

E jelenség nagyon lehangoló. Mi, kik Magyarországot a legelső kultur-államok között szeretnők látni, napról-napra tapasztaljuk, hogy az erre való igyekezet csak mi bennünk van meg, de a közérzésben még teljesen aluszik. Vannak jeles művészeink, vagy tudósaink, zseniális íróink, de ezeket a nemzet még nem fedezte föl, hogy nyomukban járjon, tőlök tanuljon, velök lelkesedjék!...

Mikor lesz már a magyar nemzet kultur-nemzet?!

Nem csodáljuk tehát, hogy oly sokszor konkurrálnak a fotografusokkal megnyugszunk benne. De mégis jól esik lelkünknek konstatálni, hogy vannak olyan magyar festők is, a kik elég ámbicziózusok még ahhoz, hogy önálló kompozíciókkal s nem megrendelt gyári portékával szerepelnek a tárlaton. Megakarták mutatni, hogy akarnak is, tudnak is versenyezni Európával.

Azon magasabb, felemlítésre legméltóbb képek, melyek emlékezetünkben maradandóbb nyomot hagytak, körülbelül a következők:

A r c z k é p e k e t állítottak ki:

B e n c z u r Gyula, a mester iskola igazgatója, a mesterek nagy mestere, mint női arczkép festő most jelent meg másodszer. Ő oly magasan áll, hogy hozzá alig férhet szó. Azon nagy sikerei után, melyeket férfi arczképeivel a bécsi, a berlini, legutóbb pedig a brüsszeli kiállításon elért, méltán gondoltuk, hogy mint női arczkép festő is első rangú leend. S valóban nem csalódtunk. Életnagyságu női arczképe (A. G. g r ó f n ö), mely a berlini tárlaton éremmel lett kitüntetve, kiállításunk egyik

tétel nem foglaltatik (!) s azért azt a maga részéről elfogadásra ajánlja. Kérdések tettek a hadügyminiszterhez a fennálló katonai akadémiák növendékeinek létszámát illetőleg, mire a hadügyminiszter azt válaszolta, hogy a bécs-újhegyi akadémiában a helyiség 450 növendék befogadására alkalmas. A bizottság kifejezte azon álláspontját, hogy a mennyiben újabb katonai akadémia felállítása válik szükségessé, az mindenesetre Magyarországon állíttassék fel, mire a hadügyminiszter kijelentette, hogy e kérdéssel foglalkozik és ő is úgy vélekedik, hogy az új katonai akadémia Magyarországon lesz felállítandó. A Magyarországon nevelt katonai növendékeknek a magyar nyelvben való oktatását illetőleg tett kérdésre a hadügyminiszter újra kijelentette, hogy a magyar nyelvben való társalgásra napok rendszeresítették. A lefolyt évben 1088 növendék nyert oktatást a magyar nyelvben. A jelentés hangsúlyozza, hogy a magyar állam nyelve méltán igényelheti, hogy a hadseregben az őt megillető helyet elfoglalja. Jogos és méltányos, hogy azon növendékeknek, akik Magyarországon nyerték kiképzetésüket, alkalom adassék a magyar nyelv elsajátítására. Az ezredek nyelvének újabb rendezését illetőleg a hadügyminiszter kijelentette, hogy a népszámlálás adatai alapján szabályozni fogja az ezrednyelvet. A nyelv kérdésben a bizottság végül határozatképen mondotta ki, hogy minden magyar illetőségű, valamint minden Magyarországon kiképzett katonai növendékre nézve — illetőségére való tekintet nélkül — kötelező a magyar nyelv elsajátítása. A jelentés hangsúlyozza annak szükségét, hogy a magyar ipar a hadsereg szükségleteinek fedezésénél kellőleg figyelembe vételessék. Az előterjesztett adatok szerint a lefolyt évben 3505 egyéves önkényes közül a tiszti vizsgát 2347-en tényleg letették. A rendkívüli szükségletnél a tiszti létszám emelésének elfogadását ajánlja a bizottság, a mostani körülmények közt nem vállalhatván el a felelősséget a tételek törléséért.

Tallózás.

(A debreczeni por. — Melyik a szebb humanitás? — Géresi Kálmán vezesse. — Az utcai csordák. — Debreczen szégyen-foltja. — Magas épületek. — Rossz törvény. — Az elvetett kérvények. — Alapos tudósítás. — A hólabdázás.)

A pénteki városi közgyűlésen nagy port vert fel — a debreczeni por, melyet mi már annyiszor megénekeltünk. A kocsizásról és lovaglásról szóló szabályrendeletbe töb-

ben be óhajtották vétetni azt is, hogy a kocsival ezután csak a kövezeten legyen szabad hajtani, hogy a port ne verjék föl annyira. — Ezen óhajnak Komlóssy Arthur volt a szószólója.

Az eddigi szokás fentartása mellett Vásáry István küzdött legerősebben, ki azt hallotta, — hogy a debreczeni por egészen a hektikásoknak!

Miután e téves hiedelem Debreczenben széltire el van terjedve, mi egyszerűen rámutatunk a debreczeni halálozási statisztikára, melyben a különféle halálmemek közt leggyakrabban szerepel — a tüdőgümőkór!

Hát van abban némi humanitás, hogy a debreczeni lótarató gazdák, lovaik lábát kimérendő, a kövezeten nem hajtának. Hanem az ily humanitást nem köszönik meg az utcán járó-kelők, kik lélekzetet se vehetnek az utcáinkon fölvert por miatt s mialatt szemücsüjük tele lesz porral, — Debreczen falusias voltának e türethetetlen maradványával, — azt gondolják: hogy szép dolog az az állatok iránti humanitás, de még szebb dolog lenne, ha az emberek irányában tanusítanák a humanitást, — vagy hát a lú előbb-való, mint az ember?!

Géresi Kálmán, kinek elméssége már annyi derült pillanatot szerzett, most is mondott egy jó viccezet, melyet sietünk az utókor számára följegyezni. Midőn ugyanis valaki azt indítványozta, hogy a városi fogatok elől a magán-fogatok térjenek ki, Géresi Kálmán kijelentette, — hogy miután az ökörfogatok elvannak törölve, ő is hozzájárul az indítványhoz!

Komlóssy Arthurt, ki a por ellen valóságos vádbeszédet tartott, a saját fegyvereivel verte meg Márk Endre. Midőn ugyanis Komlóssy Arthur az utcai csordák fentartása mellett érvelt, Márk Endre csodálkozását fejezte ki a felett, hogy éppen a porgyűlölő Komlóssy Arthur védelmezi a csordákat, holott ezek csinálják a legnagyobb port!

Komlóssy Arthur erre úgy elnémult, — hogy nem is szólott többet a közgyűlés folyamán!

legbecesebb darabja. Az arcz szép színei, a selyem ruha és a többi drapériák zseniális kezelése mind megannyi remeklései a jeles mester esetének. A kifejezés mélysége, mely annyira elüt a szablonos portréknál megszokott közönyös ábrázatoktól, teszik az ő arczképeit örök becsüekké.

Horovitz Lipót arczképeivel már akkor jó névvel bírt külföldön, midőn mi még hírét sem igen hallottuk. A lengyel arisztokrácia e kedvelt művésze csak pár év óta bír nálunk tekintélyes hírnévvel. Arczképein a színek egészen természetesekek, kezelése bravuros, technikája lágy és finom, az arcok kifejezesteljesek. Mind megannyi jeles tulajdonság, melyet megkivánni mindenki egészen természetesen tart, de elérni oly keveseknek adatott.

Ábrányi Lajos, Vajda Zsigmond és Komlóssy Ede szintén figyelmet érdemlő arczképeket állítottak ki.

Mint arczkép festő, Balló Ede már régebben szerepel. Mostan kiállított arczképe tulmeleg színezése miatt nem sikerült oly jól, mint eddigi alkotásai, bár a hasonlóságot és a technikai ügyes fogásokat nem lehet tőle elvitatni.

Endrey Sándor, a fiatalabb generáció

tagja, Vajda János jól sikerült arczképét állította ki, mely a költőt karosszekében ülve, házias kosztümben ábrázolja. A képhez a festő felkérésére szíveségből ült a költő. — Tehát egyetlen arczkép e tárlaton, mely ambícióból s nem megrendelésre készült. Kívánatos volna, ha a Kisfaludy-társaság megszerezné magának legnagyobb tagja e jól sikerült arczképét!

Életképeket is nagyon sokan állítottak ki.

Vágó Pál „Birkózó bikák” cz. nagyobb szabásu genre képe a tárlat méltó büszkesége. Talán ő az egyedüli magyar festő, a kinek a könnyed francia modor sikerült. Technikája kifogástalan; színezése a természetnek megfelelő, alakjai szigoruan megrajzolták, s mint állat-festőink legügyesebbike, állatfiguráihoz szó nem férhet. A szabadban a csorda két legerősebb bikája tusára kél, s hegyes szarvaikkal több helyen megverzik egymást, míg az oda vágató csordások karikás ostorral iparkodnak őket szétválasztani. A nap erősütését s az alföld buja növényzetét nagy hűséggel látjuk lefestve; s valóban gratulálhatunk magunknak, hogy e jeles művésznök magyar tárgyat választ képeihez feldolgozásra.

Simonffy Imre polgármester Debreczen szégyen-foltjának mondta azt, hogy itt még mindig csordák járnak az utcákon.

Különös! Hát egyéb szégyen-foltja nincsen Debreczennek?!

Vásáry István urról elismerjük, — hogy jó szónok, de azt már nem ismerjük el, hogy egyuttal jó mérnök is lenne. Mérnöki tudományában való hitünket azon állítása ingatta meg, hogy Debreczenben tízcentiméter magas épületeket is emelnék!

No, már ennél magasabb az artézi kut bódéja is, noha e kut-bódé nem tarthat igényt arra, — hogy Debreczen legmagasabb épületei közé számítsuk!

Valamelyik törvényre, melyet a főkapitány citált, Vásáry István ur azt jegyezte meg: »Sajnos, hogy ilyen törvényeket hoznak!»

Hjah, a törvényeket a mame-lukok hozzák, a kik nem érdemlik meg, hogy Vásáry István ur őket dédelgesse!

A prépost-plébános kérvényeit elvetették. A merev visszautasítás helyett tanácsosabb lett volna azokat Kövesdi János hoz utasítani, mert ő, a milyen »jókedvű adakozó«, bizonyára nem zárkozott volna el szűk-keblűen e kérvények elől sem!

Hogy a fővárosi lapok honnan szedik debreczeni tudósításait, az előttünk mélységes rejtély. A »Pesti Napló« tudósítója például Szakszó Rezső prépost-plébánost is ott látta a pénteki közgyűlésen. »Szakszó — írja a »P. N.« — ki e tavaszon veszedelmes lábtörést szenvedett s azóta mulábat használ, ma, egyháza érdekeinek megvédésére, először jelent meg nyilvános helyen. Ugy szólván a kórágat hagyta el, hogy a vitában részt vehessen. Erélyes, sokszor izgatott hangon szólt fel.»

Hát mindebből egy betű sem igaz. Szakszó Rezső a közgyűlésen nem volt jelen s csupán Nemes Kálmán képviselte ott a katolikus egyház érdekeit, — de ő is nagyon

Bihari Sándor »Programmbeszéd« című festményével is hű maradt önmagához, a menyinyiben e tárgyat is a népeletből vette. A képviselőjelöltnek föllépett, nyilván kisvárosi prókátor, elveit fejt ki a falu összegyűlt népe előtt. A képen hű típusok vannak a falusi életből. Áhitattal halgatják a nagy tudományú férfit. Technikája kitűnő, a csoportban látható arcok nagyon változatosak, mi termékeny képzeletre enged következtetnünk.

Ébner Lajos, a női festészeti iskola e jeles tanára, »Ébredés« című női alakot állított ki. Egy nőt ábrázol, a ki az erdő tisztán. nyilván fürdés után, elszunnyadt. A rajz pontos, a kidolgozás ügyes.

Tarnai Gyula újabban arab és keleti képekkel szerepel; több festményei közül, melyek e tárlaton láthatók, figyelmet érdemel a »Tangeri népszínház« s a »Gyógykezelés (talán ráolvasás?) a korán szent ígéivel.« Színhatásuk zavaros ugyan, de a bravuros technika s a rajz előnyei mellett ezt feledjük.

Jendrassik J. »Az özvegy« cz. festménye egyéb kiállított tárgyai között figyelmet érdemel. Színei kellemesek, üdék, kezelése biztos, s így méltán sok szépet s jót várhatunk e tehetséges ifju embertől.

higgadt hangon beszélt. Hanem az már igaz, hogy ismét felült valakinek hamis tudósítására a „Pesti Pap-ló!”

A közoktatásügyi miniszter kezd népszerűvé válni mindkét nembeli tanuló ifjuság előtt. Hogyisne, mikor a miniszter kötelezővé teszi a korcsolyázást, e testedző mulatságot, melyet hajdan a vaskalaposok tiltottak. Már a multkor rámutattunk, hogy miután a táncz is testgyakorlat, annak a kötelezővé tételét is rendelje el a miniszter, — most pedig azt az eszmét ajánljuk figyelmébe, hogy a hólabdázás egyenértékű testgyakorlat lévén a korcsolyázással, e sport gyakorlását se feledje el rendeletileg sürgetni, csupán azt kösse ki, hogy a nebulók hólabdával be ne verjék a professor urak ablakait!

Sarló.

BELFÖLD.

A függetlenségi pártmanifesztuma. A függetlenségi párt szombati értekezletén kezdte tárgyalni az Irányi által szövegelt választási manifesztumot. Az értekezletet kedden folytatják.

A kuriai bíráskodás a választások ügyében. Az országgyűlési képviselő választások feletti bíráskodásról szóló törvényjavaslat tárgyalására kiküldött bizottság pénteken d. u. fel 5 órakor Bokros Elek elnöke alatt tartott ülésében folytatta a javaslatnak részletes tárgyalását és beható tanácskozás után, a 3. §. 1. pontját változatlanul, 2. pontját pedig a következő szövegben fogadta el: »Ha a képviselő a választónak, vagy ennek tudtával hozzátartozójának azon czélból, hogy az ő reá szavazzon, vagy bizonyos jelöltre ne szavazzon, vagy hogy a szavazástól tartózkodjék, pénzt vagy pénzürtéket vagy más előnyt ad vagy ígér, ugy szintén, ha a képviselő ily cselekményben részes, vagy abba megelőzőleg kifejezetten beleegyezett stb.« A harmadik pont lényegtelen irályi módosítással fogadtott el. A tárgyalás folytatása f. é. december 1. napjának d. u. fel 5 órájára tűzvetvén ki, az ülés véget ért.

Polónyi-bankett. Igen jól sikerült bankettet rendeztek szombaton este a redout első emeleti éttermében Polónyi Géza tiszteltére barátai és tisztelői. Nagy számban jelentek meg főleg a belváros előkelő polgárai, valamint a többi városrészekből is eljöttek, pártszínezet nélkül azok, a kik Polónyinak, mint a fővárosi képviselőtestület tagjának, ki-

váló érdemei iránt elismeréssel viseltetnek. Az első felköszöntőt Mezey Péter mondta Polónyira. Utána Polónyi Géza mondott beszédet, megköszönve a rendkívüli megtiszteltetést, melyben polgártársai részesítették. Kléh Istvánra, mint mintaképére üríti poharát. Ezután még többen Polónyira és családjára, majd Hahóthy Sándor Kaas Ivorra, a belváros képviselőjére, kit családi gyász tart távol, mondot rövid, de lelkes pohárköszöntőt, valamint Gebhard belvárosi előljáró is, a ki benne a szabadság, egyenlőség, testvériség igazi megtestesülését látja. Ezután még számos tóaszt következett az ünnepeltre s Károlyi Gábor is közbeszólt, kétszer, elsőben Polónyit, majd Kossuth Lajost éltetve. Preyer Hugó a belvárosi polgárokat, Korotnay Árpád dr. pedig Királyi Pált köszöntötte fel. A kedélyes társaság éjjel felé kezdett oszlani.

KÜLFÖLD.

Uj bolgár ezüstpénzek. Szófiából jelentik, hogy katonai kíséret mellett, két millió frank uj ezüstpénz érkezett oda, melyen Ferdinánd bolgár fejedelem képe látható. Ez uj pénzt a hivatalnokok fizetésénél hozzák először forgalomba.

Kiutasított emigránsok. Gyája szerb belügyminiszter maga elé idézte az özszes, Belgrádban tartózkodó bolgár emigránsokat, s tudatta velük, hogy a bolgár kormány a legutóbbi gyilkosság miatt mindannyiuk kiutasítását követeli. Tekintettel arra, hogy egyelőtt kémnél több oly kompromittáló iratot találtak, melyek Szerbia ellen vannak irányozva, figyelmeztette őket, hogy Szerbiát önként hagyják el.

Az orosz hadikészülődések. A »Kölnische Zeitung« tudósítója megerősíti azt a hirt az orosz határról, hogy január elsejéig be kell fejezve lenni a határon levő csapatok megerősítésének. A határon levő helyőrségek létszámát szaporítják s a virballai, valanlovai, gardeni s tarrogai határállomásokra, a hol eddig nem volt katonaság, most tettek. Kowno és a határtól kissé távolabb eső városok tul vannak halmozva katonasággal s hadi készletekkel. A határőrséget főleg lovassággal szaporították. Ma kétszer annyi katonaság áll a határon, mint öt év előtt.

Ujdonságok.

* Kossuth a kivándorlásról. Egy 1883-ban kelt Kossuth-levében, melyet tegnap közölt az ügyv. Lapja, megható intelmeit olvassuk Kossuth Lajosnak a kivándorlásról. A levél, mely a jász-kun redempzionális köz-

birtokosok arányosítása ügyében Kövesdi Benjáminnak szól Kis-Ujszállásra, egész terjedelmében így hangzik: Turin, nov. 16. 1883. Teljes készséggel teljesítettem folyó hó 2-áról kelt levelében kifejezett kívánságát. Irtam a függetlenségi párt nagyérdemű elnökének Mocsáry Lajos urnak, ámbár meg voltam győződve, hogy ha igazságuk van önöknek, kedves honfitársaim, nincsem ajánlásomra szükségük, miszerint Mocsáry képviselő ur és párttársai az önök igazságának pártját fogják, ha pedig a fennálló törvények szerint önöknek nem volna igazságuk, nincs az az ajánlás, mely őket pártolásukra reá bírhatná. — Peres ügyekben minden részletet alaposan kell az embernek ismerni, miszerint a dolog állása felől magának véleményyt képezhessen, én sem ezen ismerettel nem bírok, sem — meg kell vallanom — a számkivettetésem óta hozott törvények tömkelegében jártas nem vagyok s azért csak arra kellett szoritkoznom, hogy Mocsáry urnak megemlísem, miként, ha csak ujabb törvények az ügy állásán nem változtattak, a régiebb törvények elvileg arra mutatnak, hogy a közös földbirtok felosztásánál arányosítási kulcsul a váltásznak kell szolgálni, minthogy az 1840-diki harminczadik törvényczikk 3. §-a a tagosítás kulcsul egyenesen ezt állapítja meg, az 1848-iki 25. tcz. 15. §-a pedig (melynek megalkotásában nekem is részem volt) azt rendeli: hogy a redempzióból eredő magánjogi viszonyok és haszonvételek, a törvény további rendelkezéig, világosan fentartatnak. Mocsáry Lajos ur nem is várva önök megkeresésére, szives volt ügyük állásával foglalkozni s biztosított beható figyelme felől. Válaszát, melylyel megtisztelt, önnek s érdektársainak maguk mihez tartása végett eredetiben ide csatolom. Nem zárhatom be leveletem a nélkül, hogy kifejezést ne adjak a feletti mély megilletődésemnek, hogy ön azon esetre, ha a végelhatározás önökre nézve kedvezőlenül ütne ki, 20.000 leghivebb magyar hazafinak kivándorlását helyezi kilátásba. Én jobb véleménnyel vagyok a derék jász-kun nép hazafisága felől, mintsem hogy ezt lehetségesnek tarthassam; irtózatos dulást kellett az uj viszonyoknak a magyar nép jellemén véghez vinni, ha ily gondolat csak fel is mérülhet. Kevesen vagyunk mi sokat hányatott árva magyar faj s ellenségünk töméntelen, de a kik vagyunk, azok jó s balszerencsében hü szeretettel tartozunk édes anyáknak a hazának, a mely ha sújt is, mégis csak anyánk, édes anyánk: melynek kebelén kívül nincs hely számunkra a nagy világon. — Én a hontalan vándor! tudom hogy nincs. Nem is vonakodom kijelenteni, miként ha az megtörténék, hogy zsebkérdés miatt, magyar emberek ezereknél hazát cserélnék, én

Nyári Ignác »Templomba menet« és »Őszi lombok« című festményei szín- és technikai érettség által tűnnek ki. A francia lilás és kékes tárgyak, melyek a nap erős sütése következtében a természetben is láthatók, valamint a hideg színek bravuros alkalmazása által ezek a tárlat legujdonserűbb műdarabjai.

Neógrády Antal, a »Vén harcsc« cz. humoros festménye ügyes témája által sok nézőt csödit maga köré. Rokoko kosztümében csinos fiatal leány ül a kerti patak gyaloghídján. Éppen egy kis halat fogott horgával. Egy éltes Don Juan, — ez a vén harcsc — szintén rococo ruhában kurizál a kis leánynak, a ki ő hozzá képest csakugyan aranyhal; élénk humor nyilatkozik a két alak összeállításában. A Vén harcsc a vágyó szemekkel nézi itt az áhítatos magányban a bájos leánykát. Neógrády egészséges humoru tárgyaival, kidolgozásának lelkiismeretességével és technikája gyakorlottságával már előbbi tárlatokon feltűnést keltett. Neógrádyt is azon fiatal művészek közé számíthatjuk, kitől a magyar festészet még sok maradandó becsű alkotásokat várhat.

Zemplényi Tivadar »Templomban« című képe precíz rajza és meglepő

eredetisége által a műbíró előtt méltán feltűnik. Rendkívül finom a kezelése, élethivek alakjai s ha nagyobb szabású képeket nem fest is, de ezen zsánerjében egyetlen.

Szánthó István »Csata után« című képet állított ki. E kép az első, melyet e fiatal művésztől nyilvános tárlaton láttunk. Jól komponált drámai jelenetet ábrázol e kép. Tárgyát az 1866-iki háborúból vette. A tábornok és családja fiok keresére indulnak, a kit a csata után hiába vártak vissza. Hosszas keresés után egy kalvária tövében találják föl. A fiatal huszár-tiszt elesett. A család megindító gyászához ilik a háttér melankholikus alkonyati tájképe. Az anya megtörve borul férje vállára, míg az elesett arája zokogva öleli át az ifju fejét. Kompozíciója világos, öreked, csoportjai jól beosztva; kivitele szorgalmas kézre vall. Kezdetnek nagyon biztató.

Stetka Gyula »Kiváncsiak« című képe nagyon mulatságos zsáner. Csinos szőke leány ül az ablak előtti divánon s egy rajz szemlélésébe van elmerülve, mely Dianét ábrázolja. Az ablakon egy hamisan mosolygó férfi néz be s mulat a kisasszony titkos élvezetén.

Csók István »Az elhagyottak«

című festménye megindító hűséggel ábrázolja az árvák sorsát. A szegényesen butorozott padlásszobában, melyet egy győnge világozású lámpa halvány fénye dereng be, két leánygyermek ül. Egyik szomoruan néz maga elébe, a másik imádságos könyvére borulva sir. A rezgő kékes tónusok a modern francia irány hívének mutatják a festőt.

Kisebb zsánerképekben többen jeleskednek még. Mannheim Gusztáv, ki miniatúr festményeiben költőnek és festőnek látszik egyszersmind. Spányik Kornél »Modellpaúzá«-ja ügyes szalonkép, bár kissé nehézkos.

Tolnay Akos »A budoirban«, Nádlér Róbert az »Érdekes olvasmány«, Janicsek Sándor »Családi boldogság«, — Margittay Tihámér »Váljunk el« és az »Öegészségére«, Skuteczky Döme »A modern Páris«, Badicz Ottó »Kertben«, Peske Géza »Ijesztők« és Papp Henrik »Melyik itta Lizikisasszony?« című festményeik mind megérdemelnék, hogy külön méltassuk őket.

A tájképekben méltán feltűnést kelt Telepy Kornél, a ki több fesményvel van

kétségbe esném hazám jövődjé felett s azokat, a kik ilyesmit tenni képesek, nemcsak a »leghibebb magyar hazafiak« címére nem méltatnám, de sem hazafiaknak, sem magyaroknak nem tekinteném. Hanem én számba tudom venni az indulatlobbanásokat s szeretem hinni, hogy önnek szavai csak oly kiáltása a keserűség kitörésének, — mely nyomot nem hagy hátra maga után, mint nem hagy nyomot a sohajtás, mely a szélvészben elhal. Hanem engedje meg ön, hogy figyelmeztessenem, ne emlegessék azt a kivándorlást, nem alkalmas az önöknek barátokat szerezni, ellenkezőleg ügyelleneik mára hajt vizet. Olyan dolog ez, a minél a magánérdek a hazafiság parancsával karöltve jár. Mindig örülni fogok, ha valamiben szolgálatjukra lehetek. Fájdalom, tehetségem akaratomnak meg nem felel. Tartsanak meg jó emlékezetükben s fogadják szívesen igen igen szíves üdvözlétemet. K o s s u t h m. k.

* Halálos lövés véletlenségből.

Csak egy rozsdától mart, gyutacsos régi pisztoly, »mordály« volt a gyilkos fegyver, melynek golyója tegnap este egy reményteljes fiatal gyermeknek oltotta ki életét. Valahonnan a lomtárból szedték elő ezt az iromba alkotásu »regi fegyvert« a kutató gyermek kezek:

— Jó lesz madarat ijeszteni vele! gondolták, és ima mégis átokká, keservvé vált annak a golyója... Hisz oly fiatal, oly gyermekies volt még, hogy szülei, a jó szülők, kik nem is várták, de nem is várhatták még e zsenge korban ápoló kezekkel oltalmazott, »kedvencz csemeték« vesztét, nem csuda ha kétségbeesésbe átesapó fájdalommal borulnak gyermekük véres hullájára, ki ma már halva fekszik a ravatalon. Tegnap még maga volt a megtestesült erő, üdőség, elevenség, s ma már egy fagyos, jéghideg, merev semmi — halott. »Heute roth, morgen todt!«

A Geréby család nagy bánatában — mert ennek egyik gyermekéről van szó, osztozik minden érző szívű ember, mert ez a csapás a milyen váratlan, ép oly lesújtó is volt...

Az alig 14 éves Geréby Sándor, a fiatal gimnázista gyermek, a tegnapi szabad délután, 3 más hasonló társával a dohánygyár közelében levő »Geréby« tanyára rándult ki. Természetesen a »madárijesztés« lévén a fő, az otromba, nagy lovassági pisztolyról sem fedkeztek meg, hanem azt is magukkal vitték, bár ne vitték volna, akkor — talán még ma is élne a kis Sándor, kit egyik társa, a 14 é. Österreicher Manó véletlenségből éppen ezzel a pisztollyal lőtt szíven...

Egész délután játszadoztak, — vigan lövöldöztek a gyermekek, kik még mielőtt

hazamentek volna, betértek a »majoros gazdaszobájába melegedni. Leültek az asztal köré beszélgettek ezuttal is a pisztolyról, melyet ép az Österreicher fiu forgatott kezében... Hogy mint történt, arra nem emlékszik a megrémült fiu, de egyszer nagyot dörrent, elsült a kézben tartott töltött pisztoly, de oly szerencsétlenül, hogy a kis Sándort, ki Österreicherrel szemben ült, találta a — golyó... A fiuska, kinek a mellén ütött halálos sebeket az erős »töltés«, hörögve, véresen zuhant le a székről a — földre. Majd értesítették a szüleit is, kiknek a karjaiban a sajnálatra méltó kis áldozat még az este meghalt. Részvét és szánalom kél szíveinkben, ha halljuk e szomorú eseményt, melynek tragikumát növeli azon szerencsétlen fiu helyzete is, kit balsorsa ily véletlenül tett — gyilkossá!

* **A „Csokonai-kör“** irodalmi szakosztálya részéről ezennel köztudomásra hozom, hogy a Barbi Alice f. évi december 4-én megtartandó hangversenyére való tekintettel a most jelzett napon felolvasó ülés nem tartatik. E helyett jövő héten pénteken, vagyis december 14-én fog az e havi rendes felolvasó ülés megtartatni, melynek tárgysorozata kellő időben közlé fog tétetni. Előre köztudomásra hozom azt is, hogy december 18-án a rendes havi második felolvasó ülés szintén meg fog tartatni. Debreczen, 1891 november 30-án. — Dr. T ü d ö s János, irod. szakoszt. titkár.

* **Villám-csapás novemberben.** Csütörtökön este, midőn Debreczenben is sűrűn villámlott, a Hortobágyon Dely Mátyas állatorvos lakásába a villám beütött, s kevés híjja, hogy a villám-csapásnak a hortobágyi állatorvosok is áldozatul nem estek.

* **A püspöki javadalmazás.** Mi voltunk az elsők, kik visszautasítottuk és csodabogárnak bélyegeztük azon felületességből eredő képtelen hirt, mely bejárta nemcsak a vidéki, de a fővárosi lapokat is, hogy a tiszántuli ev. ref. egyházkerület püspökének évi javadalmazása fölemeltetik 30,000 frtra. — E tárgyan Dr. Kovács Sándor debreczeni jogakadémiai tanár s egyházkerületi világi aljegyző a következő sorokat intézte a »Pesti Napló« szerkesztőségéhez: »Egyes fővárosi közlönyökben, bizonyosan a helybeli politikai lapok valamelyikének közleménye alapján. »A reform. püspök jó védelme« czim alatt Debreczenből oly közlemény jelent meg, melyet — mintán éppen átvétel folytán szelesebb körökben is elterjedést nyert, mai viszonyaink között említés nélkül hagynunk nem szabad. — Az mondatik ugyanis az említett közleményben, hogy illetékes körben propozíciót állítottak fel

arra nézve, hogy a püspök jövedelmét mily mérvben lehetne egyházkerületünkben emelni. A propozíció szerint minden, az e kerületben adózó lakos egy-egy forintja után 2 kr. többlet vettetik ki. Ha ez lehetséges és keresztül vitetik, akkor a püspök évi jövedelme 30,000 forint lenne. Engedje meg a t. szerkesztő ur, hogy ezen sorokra megjegyzéseimet röviden megtegyem. A ki egyháztársadalmi életünket s küzdelmeinket szemügyre veszi, első szempillantásra is felfogja fedezni, hogy nekünk a püspöki javadalmazás emelésénél égetőbb szükségleteink is vannak. Hiszen a küszöbön álló zsinaton az egyházi legisláció előtt oly fontos egyházbelügyi kérdések várnak megoldására, a misszió nagy kérdése, a domesztika anyagi erejének emelése, az egyházzervezet alapjainak minden megbolygatástól megvédése, egyházi törvénykezésünknek modern alapokra fektetése, az egyetemes nyugintézet kérdése, sőt még az interkonfeszionális kérdések is, melyeknél a quaestio finium redundorum oly sokszor merül fel — bizonyára mind olyanok, melyek mellett a jelen időben, a püspöki javadalmazás témájáról még csak szóolni se lehet. Ez a kérdés, nagy kérdések egész láncolatával szemben, most csak másodsorban jöhetne figyelembe. A ki azt hiszi, hogy a javadalmazás emelése céljából, egyházunk tagjaira minden adó forint után két krajczár adót lehetne kivetni: no, az nagy illuzióban ringatja magát. Nincs helye itten ezen anyagi kérdés feszegetésének; de a ki tudja azt, hogy például a fontos egyházi kérdések között is első helyen álló felsőbb leánynevelő intézetek felállításának ügyében sem mertünk az önmegadóztatás terére lépni, a ki előre látja azt, hogy csak e napokban, a zsinat költségére kivetett lélekszám után eső 1 kr. is mikor fog majd befolyjni: az remélve gondol az egyházi finanszierek ezen propozíciójára, melynek alapját, mint a Mohamed koporsójáét, bizonyára a levegőben kell keresni. Továbbá az sem ismeretlen előttünk, hogy a tiszántuli e. kerület püspökének, a ki egyszersmind debreczeni lelkész is, oly javadalmazása van, mely jelenkény számba mehet, s ha ehhez hozzá vesszük, hogy ehhez újabban a Baldacci-alapítvány is járul, nyugodni hagyhatjuk ezt a kérdést. De ha a püspöki javadalmazás emelés kérdése szóba jönne is, ennek ily összegre való emelését, mint a propozícióban levőnek állítatik, t. i. 30,000 frtra emelését, egyházi életünkben számot tevő ember nem kontemplálhatja. — Ez a mi ismeretes protestáns szegénységünknel való ságo képtelenség! Ily püspöki fizetés oly egyházban, melynek papjai közül százan és százan a modern kongrua-minimum felét el nem érő fizetés mellett tengődnek: agrém! A hol a püspökök javadalmazásait az államhatalom dotációjából nyerik: ott, igenis ily nagy jövedelemről lehet szólni; de a hol minden egyházi javadalmazásnak jóformán az önmegadóztatás az egyedüli forrása, — másnemű szükségletek mellett, ily püspöki javadalmazásról ábrándozni igenis lehet, de — »nem illik.« Még azután, ha nem is ily roppant összegre, de a jelenleginél magasabbra akarnók is a püspök dotációját emelni, ennél szerepet játszanék az a kérdés is, hogy püspökünk a főrendiháznak tagja leend-e, vagy sem? mert e nélkül a javadalom emelésre justus titulust bizonyára nem bírna. És miután tudjuk azt, hogy megválasztandó püspökünk a főrendiháznak tagja még nem lehet, ruente fundamento bizonyára nagyon helyesen tesszük, ha erről a kérdéstről — hallgatunk.

* **Iskola beszüntetés.** A Pallagon elhelyezett földműves-iskola növendékei között néhány tifusz eset fordulván elő, az igazgatóság az összes tanulókat elbocsátotta, kik később meghatározandó ideig szüleiknél maradnak, addig az iskola szünetel.

képviselve, melyek majd mind Klotild főhercegnő tulajdonai. Magyarországnak több érdekesebb s a természettől nagyon széppé alkotott pontját örököltette már meg e rendkívül szorgalmas művésznök. Kepeiből látjuk igazán, hogy milyen szép is ez a Magyarország. Nagy dicséretére válik, hogy rendkívüli elfoglaltsága mellett, melyet mint műtárnok, a kiállítás rendezése körül fejt ki, évről-évre, az ecsetet is oly szorgalommal, kitünően kezeli.

Spányi Béla több nagyon szép tájképpel szerepel. »Nyári esthangulat« a természetes kivétel mellett a tiszta hangulat által válik a tárlat egyik értékesebb darabjává. Kár, hogy képeit más tárlatokon, más feldolgozásban mintha már láttuk volna. Erősen ismétli ugyanazon benyomásait, elmondott, megfestett dolgait.

Mednyánszky László báró Munkács vidékéről fest hangulatos tájképet. Bruck Miksa »Tiszapartja« czimű képe szintén sok figyelemben részesül. Molnár József, veterán művésznök több szép tájképet állított ki.

Az állatfestők közül Pállik Béla juhokkal és Vastagh Géza oroszán-portrekkel szerepelnek.

Bármily kimerítő akartunk is lenni, lehetetlenséget kívánna az, a ki egy levél kérését minden kiállított szép dologról bő értesítést kívánna. A ki többet akar tudni, azért van a zóna, ránduljon fel Budapestre s nézze meg. Ilyen szép kiállítás ugy sem lesz egyhámar az Andrássy-uti műcsarnokban.

Jövő levelünkben a külföldi művészek tárgyaival fogunk foglalkozni.

Z—i—d.

Gondolatok.

Az élet örömei gyakran elfogynak a holddal; de ne feledjük, hogy mire új hold lesz, örömeink is visszatérhetnek.

*
Az a bolond a legveszélyesebb,
Ki másokat bolondit.

*
A női ártatlanság nagy őserdő, melyben még sohasem járt ember; a női erény azonban gondosan ápolat liget, melyben minden virágot, minden árnyékos buvóhelyet tilalom-fák jelölnek.

* **Lelkész-választás.** Az érado nyi ev. ref. egyház lelkészévé közfelkiáltással Jakab József gálos-petrii segéd-lelkész választotta meg.

* **„Debreczeni Gyorsiró“.** Vettük a főiskolai gyorsiró-egylet közlönyének, a „Debreczeni Gyorsiró“-nak 6-ik számát. Találunk benne cikkeket Pokoly Lajostól, Szabó Sándortól, Boldizsár Kálmántól („A ló tusz virág“ cz. elbeszélés), ifj. Balogh Ferencztől, — továbbá apró közleményeket a debreczeni gyorsiró-egylet és a főiskolai többi egyletek köréből. A gyorsirási jelekkel nyomtatott lap nagy gondnal és figyelemmel van szerkesztve s dicséretére válik úgy az egyletnek, mint magának a szerkesztőnek. Hogy a gyorsirászat iránt városunkban már a nők is érdeklődnek, bizonyítja az, hogy — mint a „Debreczeni Gyorsiró“-ban olvassuk — Penyigey Teréz kisasszony annyira elsajátította a gyorsirást, hogy írásbeli teendőinek elintézésére már ezt használja. Példája bizonyára más nőkre is buzdítólag fog hatni s igyekezni fognak elsajátítani a gyorsirást, melyet különösen a kereskedelmi női tanfolyam hallgatóinak ajánljuk figyelmébe!

* **Nem egyesülnek!** A Berettyó-Kőröstársulat, mely f. hó 28-án tartotta közgyűlését Nagyváradon, egyhangulag ellenezte egyesítését a közép-tiszai, alsó szabolcsi és Berettyó társulatokkal, abból az indokból, — mert a társulatok ellentétes érdekük s az egyesítés nehéz, felette költséges és bonyolult adminisztrációt teremtene.

* **Majd megszokja.** Hat gyönyörű leánya volt Bella mamának. Hat gyönyörű virágszál.

Hogy, hogy nem, ezekből a virágszálakból ellopak egyet.

Reggelre kelve bement hozzá a szobájába, hogy az anyai szeretet napfényében, harmatjában fürdesse, hát akkor látja, hogy eltűnt.

Fájdalomtól lesujtva roskadt egy karszékbe a mama.

— Hogy heverem ki ezt a csapást! Elszóktették a leányomat!...

Mire a legkisebbik, már nyíló virágszál, nem késett öt nővérei nevében is így vigasztalni:

— Ne busulj édes mama... hiszen majd megszokod...

* **Önkéntesek tényleges rendfokozatban.** Az önkénteseket eddig rendszerint csak tituláris káplárokká és szakaszvezetőkke szokták volt szolgálatuk idejére előléptetni. Most azt az érdekes hirt írják Bécsből, hogy az odaváló hadtestparancsnokság egy felmerült kérdésre válaszolva, utal a hadügyminiszternek október 3-áról kelt rendeletére, — melynek értelmében mi sem akadályozza azt, hogy azon egy éves önkéntesek, kik a második évet szolgálják, — tényleges rangfokozatot kapjanak.

* **Roskadozó épület.** A nagy-szappanos-utcán van egy különféle czélokra használt városi épület, mely minden pillanatban leomlással fenyeget. A falai már annyira kihajlottak, hogy valóban nagy csoda, hogy az egész épület már eddig is össze nem omlott. Az épület közelében való járás életveszélyes, a miért is kerüli ennek tájékát mindenki. Felhívjuk a rendőrség figyelmét ezen épületre! (Beküldetett.)

* **Az önálló tornacsarnok** létesítésére a torna-egylet adományokat gyűjt. Szerkesztőségünkben is van letéve gyűjtő-iv s az esetleges adományokat szívesen közvetítjük, — legcélszerűbb különben az adományokat egyenesen Nagy Ferencz egyleti elnök urhoz beküldeni.

* **Lapunk** mai számához mellékelt Szabó Lajos Fiai cég üzleti tudósítását ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Nappal és éjszaka.

— Genre kép. —

Irtta: **Jan Neruda.**

Az esthajnali pirban együtt ültek a nappal és az éjszaka.

A nappal kezdte a beszédet:

— Huszonnégy gyermek! Az áldás nagy, igazán nagy! Hátha megosztoznánk rajta? Tizenkettő a tiéd, tizenkettő az enyém! Te a teidet csak néhanapján és akkor is rövid ideig tartanád, mert ha állandóan neked kellene velők bajlódni, az elbágyasztana téged — a gyöngé nőt! Hallgass jól reám asszony! Nyár kezdetétől én veszem gondjaim alá a gyermekek nagyobb részét, mert tudod, hogy mennyire szeretem e vad kölyköket. Nekik adom a nap-sugarak enyhe fényét, melegségét, a rét virágait, a fák pirosuló gyümölcseit, szóval hagyom őket játszani, pajkoskodni, mulatni, de gyakorta meg záporosókkal mosdatom meg őket és fékevesztett viharfellegek vad dörgése által hangolom, gondtalan szíveiket rémegésre... Mert nekem mi sem tetszik jobban, mintha a gyermekek borzasok s össze-vissza vannak kuszálva! Ez valami jól áll nekik!...

Az éjszaka csak hallgatott... De mikor a fecsegő nappal atyus az őszies gyászba borult égen vándorolt, — s a komor ősz, mint valami elválaszthatatlan uszály huzódott utána s a rossz kedvű öreg észrevétlenül hagyogatta el egyik gyermekét a másik után, akkor előállott az éjánya, s magához emelte, keblére zárta azokat. Mikorra pedig már a fagyos és sötét tél beállott, a gyermekek egy nagyobb része a gondos éjánya köpönye alatt huzódott meg. Az szeretettel „gyógyogtette“ őket s estvéltől reggelig velők maradt.

Fordította: **ifj. Móricz Pál.**

Irodalom és művészet.

Hunfalvy Pál jubileuma. A magyar néprajzi társaság szombaton Hunfalvy Pál kiváló tudós és főrendiházi tag irodalmi működésének 50 éves jubileumát ülte meg. Az ünnepeltet Xantus János alelnök indítványára, küldöttségileg hívták meg. Xantus J. ekkor hosszabb beszédben vázolta a Hunfalvy Pál érdemeit, mire ő megalottan felt. Ezután Hermann Antal adta elő Hunfalvy életrajzát, Hermann Ottó pedig nagyérdékű előadást tartott „A magyar ornamentikáról“. Végül Munkácsy Bernát a **v o g u l o k** esküjéről, Réthy László Hunfalvy Pál és a rumének eredeti czímen tartott érdekes előadást, kiemelve e tekintetben Hunfalvy Pál uttörő munkásságát.

Csiky emlékszóbra. A Kisfaludy-társaság nevében Gyulay Pál elnök a következő sorokban kéri föl a magyar közönséget a Csiky-emlékszóbra való adakozására:

„A magyar közönséghez!

A Kisfaludy-társaság elhatározta, — hogy Csiky Gergely emlékét szoborművel örökíti meg, melyet valamely, a közönség által látogatott középületben (talán az akadémia palotájában) helyez el.

Csiky Gergely egy évtizednél hosszabb időn át elsőrangú képviselője volt a magyar színműköltészetnek. Kiváló fogékonyságának, eleven képzeletének és lankadatlan alakító erejének alkotásait szerette és tapsolta a közönség. — Osztatlanul becsült kitűnő tehetsége mindvégig a legnemesebb eszmények szolgálatában állott, — ezzel megbecsülte magát is. Bizonyosak vagyunk benne, hogy a művei által fakasztott és táplált nemes érzések közül nem hiányozhatik a köszönet és hála érzése sem a művek alkotója iránt. Szolgáltatásai biznyságát a magyar közönség azzal, hogy adományaival segítse elő a Kisfaludy-társaság kegyeletes tervének minél díszesebb megvalósulását.

A Csiky Gergely szobrára szánt adományok ez évi december 15-dikéig vagy egyenesen a Magyar Földhitelintézethez (Budapest, bálvány-utca 7. sz.), vagy e lapok szerkesztőségéhez küldendők, mely a begyűlt összeget a Földhitelintézetnek át fogja szolgáltatni.

Budapesten. 1891. november 28.

Beöthy Zsolt s. k., Gyulay Pál s. k.
a Kisfaludy társ. titkára. a Kisfaludy-társ. elnöke.

Különfélék.

A japáni földrengésről a „Times“ kimerítő részleteket közöl. A borzasztó elemi csapás majdnem az egész birodalomra kiterjedt, amennyiben a lökések mintegy 31 tartományban érezték. Legtöbbet szenvedett egy város a Cokaidó vasut mellett, 5400 házából 3500 összeomlott, 747 ember pedig meghalt. Kanoban 600 ház pusztult el és 100 ember veszett el. Ogarkiban 35 ház elpusztult és 2000 elégett, 700 ember meghalt, 130 pedig súlyos sérüléseket szenvedett. Toegahamában 600 ház dőlt romba, ugyanannyit pusztított el a tűz, 100 ember pedig elveszett a romok alatt. Entakotomi falu egészen összeomlott, maga alá temetve 80 embert.

Doktor kisasszony. Dr. Beyer Anna kisasszonyt, ki jelenleg Bernben praktizál, dolny-tuzlai (bosznai) orvosná neveztek ki. Működését 1892-ben kezdi meg. A kisasszony az első orvosnő, kit Ausztriában kineveztek.

TÖRVÉNYSZÉK

Három halálos ítéletet változtatott meg a kir. kuria, még pedig gyökeresen, a mennyiben az egyik halálraíteltet teljesen fölmentette a vád alól. A bűnügynek, a melylyel előzőleg a szatmári törvényszék és a debreczeni kir. tábla foglalkozott, ezek a részletei: Izsák József tartolczi gazdag vendéglőst és ennek Sámuel nevű fiát 1889. év szeptember 13-án éjjel Dobje György és Kalenyestyán Simon más 13 oláh paraszt közreműködésével kegyetlenül meggyilkolta és kirabolta. Mikor a tetteseknek nyomára akadtak, velük együtt a meggyilkolt unokatestvére, Izsák Ábrahám is a vádlottak padjára került, csupán a miatt, mert halálos gyűlölködésben élt a meggyilkolttal. A szatmári törvényszék, valamint a debreczeni királyi tábla beigazoltnak találták, hogy az egész bűncselekménynek Izsák Ábrahám az értelmi szerzője s két rendbeli gyilkosság és rablás büntette miatt 13 vádlottat 10—15 évig terjedő fegyházbüntetésre ítélték, Dobjet, Kalenyestyánt és Izsákot pedig k ö t é l h a l á l r a ítélték. A kir. tábla még azt is kimondotta volt ítéletében, hogy a halálbüntetés, a felbujtó Izsák Ábrahámon, mint legnagyobb bűnösen, legutoljára hajtandó végre. A kir. kuria Izsákot teljesen felmenté s Dobjet és Kalenyestyánt életfogytig, a többi vádlottakat pedig nyolcz évig tartó fegyházbüntetésre ítélté.

CSARNOK.

Női hűség: jégre épített vár...

A mai ifjuság okulására elmeséli: **Hájas Mátyás.**

(Folytatás és vége.)

III.

Gézának első szerelme volt s épen azért tiszta és önzetlen.

Mindennap irt egy hosszú levelet Juliájának, melynek minden sora lángoló szerelmet sutogott és Julia mindennap kimondhatlanul boldog volt.

Alig folyt le három hét, Géza már nem maradhatott az apai háznál; neki Juliát látnia kellett és hallani ajkairól, hogy az még mindig az ő kedves, szerető Juliája.

Elbucszott tehát szüleitől, kik könnyek közt ereszték fiokat szíve vonzalma felé.

Este volt, mikor megérkezett Debreczenbe. Utí ládcskáját átadva egy ösmerős embernek, lángoló szívvel sietett Julia lakására.

Csöngetésére az öreg Sára asszony megnyitá az ajtót.

— Ej, mit látok?... Géza urfi!... Jó estvét!... Julia kisasszony nagyon sokszor, de nagyon sokszor emlegette önt s mint fog örülni, ha elmondom neki, hogy ön megérkezett.

— Hát most nincs honn?... Hol van?... — Az álarczos bálban, a „Biká-ban”...

Ez az első álarczos bál Debreczenben.

— Álarczos bálban? — ismétlé Géza. — És kivel?

— Különös kérdés... Hát kísérelőjével.

— És ki ezen kísérelő?... — Nem ismerem!... Egy gavallér, szép mint ön; nagy kék szemű és csinos bajuszu, azonfölül — mint mondja — még nagyon gazdag is. Minden nő irigyelni fogja Julia szerencsését.

Géza e szavak hallatára alig birt megállani lábain.

— Milyen ruhát visel Julia? — kérdé az öreg Sára asszonytól.

— Lengyel hölgy. Fehér atlacz ruha, kék zubbony, vörös bársony sapka s rajta két lengő fehér toll.

— Köszönöm!...

E szavak után lázas ingerültséggel futott Géza a színházi ruhatarba. Nem hitte, nem akarta hinni, hogy az, ki neki annyiszor forró szerelmet, örök hűséget fogadott, ki még nem rég keblére borult, képes legyen őt megcsalni. Nem, nem! Ezt lehetetlennek tartá... És mégis érzé, mily kimondhatatlanul szerencsétlen lenne akkor, ha másképp volna. Neki személyesen kellett meggyőződést szerezni.

A tánczterem tömve volt vendéggel. Spanyolok, törökök, chinaiak, lengyelek — köztük egy nagy czukor-süveg alá rejtett alak — hullámzóttak fel s alá, de az előtte elmondott alak, Julia, nem volt látható.

Géza tehát elhagyá a táncztermet s egyik mellékerembe ment, mely szintén tele volt vendégekkel.

Kevés idő múlva egy lengyel-pár suhant el mellette, fehér atlacz ruha, kék zubbony s vörös bársony süvegén két fehér tollal.

— Hah!... Ez Julia!...

Géza e jelenetre összeborzadt.

A nyulánk férfi néhány szót suttogott a hölgy fülébe, ki nyájasan intett fejével s egy üres asztal mellett helyet foglaltak.

— Champagneit és osztrigát ide! — kiáltott a férfi — Hah! Juliám!... mily isteni éj ez!...

— Gróf ur! ön ma egészen a pajkossáig vigkedvü — suttogá Julia.

— Hogyne volnék! Ma a postán meglehetősen összegü pénz érkezett részemre. Itt táncz, zene, bor és egy szeretni méltó szép lányka hozzá: ki lehetne ily társaságban és helyen szomorú. Nézd Julia, mint habzik és pezseg ez a franczia bor!... Igyál gyermek!...

— Az ön hűségére gróf!...

— Az én hűségemre?... Hahaha!... No te csakugyan bohó leányka vagy!... Az én hűségemre tehát. Ez szépen volt mondva, ezért csókot érdemelsz — mond a gróf s kéjittasan átölelé a leányt.

— Julia! — hangzott erre egy félig elfojtott hang.

Julia felsikoltott ijedtében, a gróf pedig dühösen felugorva kérdé:

— Ki szólott itt?...

Egy fekete dominó lépett most elő s megállt Julia előtt, szeméit sokáig kételkedve nyugtatá rajta s aztán álarczát kissé félrevonva szólt:

— Ismersz-e?...

— Szent isten!... Géza!...

— Jer! — szólt komoly hangon Géza, megfogva a Julia kezét.

— Halkabban uram — mond lenézőleg a gróf — így nem fogadtunk. Önnek e leányhoz ma éjjel nincs semmi joga.

— Uram! talán örült ön?... Nekem ne legyen jogom... menyasszonyomhoz?...

— Ezer mennykő!... A történet igen érdekes kezd lenni... Tehát önnek menyasszonya?... Ah ezen örvendek... szívemből

örvendek!... Ezen leány egy jó... szép... és igen szives menyasszony, uram!...

— Gróf ur!... az ön dicsérgetései nagyon sértők s akarom, kiméljen meg tőlök... — Bah! mily tüzes és lobbanékony ön uram!... Várjon ön, csak még egy pillanattig várjon... Ismeri ön e csekélységet?...

— Mire való ez a hitvány arany? — kérdé Géza, dühösen nézve a grófra.

— S ön valóban nem tudja s nem is sejtí?... Nos, tehát megsugom önnek: ily csillogó aranyért e hölgy akárkinek menyasszonya!...

Mint villámsujtott semmisült meg Géza e szavakra.

— Szent isten!... oda vagyok!... Nem, nem!... Ez lehetetlenség!... Ön csak egy hitvány gazember... — Az leszek — szólt a gróf — ha hazudtam.

— Mindenre kérem, gróf ur, a mi szent, vonja vissza szavát!...

— Ugy van, amint mondtam — mond a gróf nyugodtan.

Géza elveszettnek érzé magát. Ennyi szerencsétlenség és csapás sok volt egyszerre.

— És te, Julia! — szólt Géza keserű hangon — te semmit, épen semmit sem szólsz védelmedre?...

Julia büszkén hátra szögzé szép fürtös fejét s mosolyogva mondá:

— Én semmit se mondok Géza ur!... A mulatság már untatni kezd, én haza kocsi-zom gróf ur. Talán e fekete dominó önnek még egy csinos történetkét fog elbeszélni, kísérlje figyelemmel s egy szót se felejtessen el belőle. Reményem, holnap ismét látjuk egymást?

A gróf igen komolylyá lett s nem válaszolt.

Julia gúnyosan mosolygott és eltávozott.

*

Már régen elmúlt az éjféls s a két férfi még folyvást egymás mellett ülve beszélgetett. Mit a lengyel gróf beszélt, az igen komoly és szomorú lehetett, mert a fekete dominó arca mindig halványabb és halványabb lett... Csak egyetlenegy könnyű gördült arczán alá... Géza még csak nem is sirhatott többé!...

IV.

Ismét elmúlt három hét.

Géza egyedül van szobájában... Körötte minden csendes és hallgatag... Egyszerű, minden czifraságtól ment azon nyugágy, melyen szendereg... épen elég széles és hosszú arra a célra, hogy a földi vándor benne örök almat aludja.

Géza három nap előtt meghalt!...

... Nézd! itt vezetnek be egy jámbor, tisztos öreg ferfit... Némán s csöndesen ül le a nyugvó lábaihoz... Szemeinek nincs könye, ajkainak nincs szava többé. Némán, fájdalmas érzések közt csókolja meg a nyugvót... Ez Géza atyja!... Értésülve lett fia betegségéről és arról, hogy az orvos már minden reményről lemondott, gyorsan utnak indult s elég jókor érkezett meg arra, hogy gyermeke utolsó pillanatait megédesítse s szeméit lefogja... Egy óra múlva pedig utolsó nyughelyére kísérlje!

— És Julia?

— Ó még folyvást szép... és még folyvást szeret!

Vajha az ég neki úgy megbocsásson, mint Géza végső órájában megbocsátott!

*

Hogy is mondá Petőfi?...

„Szép állat az asszonyi állat, Szép, de — veszedelmes!... Arany-pohárban méreg ital...”

Színház.

Pályázat vidéki színházra. A miskolczi színház bérbeadására vonatkozólag a jövő évi téli idényre a pályázatot kiírták. Az ajánlatok Soltész N. Albert választmányi igazgatóhoz küldendők december hó 24-éig, hol a pályázat föltételei is megtekinthetők.

Az ember tragédiája Bécsben.

A bécsi színészeti kiállítás alkalmából, melyet májusban nyitnak meg, a nemzeti színház tagjai tudvalevőleg előadást fognak tartani a kiállítás színházában. Legutóbb elhatározták, hogy többek között „Az ember tragédiája”-t is eladják teljesen új díszletekkel és jelmezekkel.

Közgazdaság.

Kőbányai sertésüzlet

A sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

November 27.

a) Hizott sertés árak: I. Magyar első rendű: 1) Öreg nehéz (páronként 300—400 klgron felüli sulyban) 44.—45.—. 2) Öreg közép (páronként 300—400 klgron sulyban) 44.—45.—. 3) Fialat nehéz (páronként 320 klgron felüli sulyban) 46.50—47.50. 4) Fialat közép (páronként 251—320 klgr, sulyban) 46.—47.—. 5) Fialat könnyű (páronként 250 klgrig terjedő sulyban) 44.50—45.50. 6) Magyar szedett: 6) Nehéz (páronként 280 klgron felüli sulyban) 43.—44.50. 7) Közép (páronként 220—280 klgr, sulyban) 43.—44.—. 8) Könnyű (páronként 220 klgrig terjedő sulyban) 41.—43.—. III. Szerbiai: 9) Nehéz (páronként 260 klgron felüli sulyban) 44.—45.—. 10) Közép (páronként 220—260 klgr, sulyban) 43.—44.—. 11) Könnyű (páronként 220 klgrig terjedő sulyban) 40.—42.—. Sertés létszám: novem. 27 napján volt készlet 129,654 darab. A hizott sertés üzletirányzata: változatlan. — Hizalalni való sertés — — — — —, malacz (4—11 hónapos korban felhajtott 2308 drb.

Budapesti gabonatözsde. November 28-án. Buza tavaszra 11.39 pénz 11.41 áru, őszre — — — — — pénz, — — — — — áru. — Tengeri 1892 máj. — jun. 6.22 pénz, 6.24 áru. Zab tavaszra 6.66 pénz, 6.68 áru, őszre — — — — — pénz, — — — — — áru. — Káposztarepce aug.—szept. 14.20 pénz, 14.30 áru.

Börze Kolozsvárott. Erdélyi és különösen kolozsvári kereskedők — mint a Kotozsvár írja — komolyan foglalkoznak azzal a tervvel, hogy Kolozsvárott egy áru- és értékbörzét alapítsanak, mely központjává lehetne az erdélyi piacnak — Egyelőre úgy tervezik, hogy az árubörze mindennap, az értékbörze pedig hetenként kétszer legyen nyitva. Az előkelő kolozsvári kereskedők decz. 20-án gyűtést tartanak ebben az ügyben.

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot nov. 14—27-ig a földmívelési miniszterium jelentése szerint a következő volt: — Az országszerte beállott kedvezőbb enyhe és esős időjárás az őszi gazdasági munkálatokat, csekély kivétellel, befejezésre juttatja; ez idő szerint még tavaszi alá szántanak, s helyenként, a hol a rosszul kelt vetést fölshántották, vetnek. Repce az alföldi részeken, egyes vármegyék területén kiveszett s buzával pótolták a vetést. A még ki nem kelt késői vetőmagvak is az esőzésekre nagyobbra mindenütt csirázna és kelnek. — Szépen zöldelnek a vetések már több helyen, általában véve azonban még mindig nem mondhatók teljesen kielégítőkné, mert a vetések néhol egészségtelenek, foltosak, itt-ott pedig a rozsdá is fellépett s hanyatlanak. Egerek és férgék, nevezetesen a Duna jobb- és balpartján és végül az erdélyi vármegyékben jelentékeny kárt okoztak; kisebb mérvű kárt országszerte jeleznek. Takarmányban nincsen hiány, néhol a legelők ismét kiujulnak, zöldelnek. — Némely helyen hordással, helyenként dohányssimitással és szőlőmunkálatokkal foglalkoznak.

Felelős szerkesztő: **Kösa Barna.**

Kiadók: **Szinay Gyula** főszerkesztő, és **Dr. Bakonyi Samu** főmunkatárs.

BOSZNA Y J. ÉS TÁRSA

DEBRECZEN, CZEGLÉD-UTCZA

feltűnő olcsó leszállított árak mellett

árusítjuk el a téli idény utolsó havában az alant elősorolt árucikkeket:

Legjobb minőségű Loden kelmék	Mtr 32 krtól	Futó szőnyegek	Mtr 16 krtól
Egész gyapju 100 cm. széles flanellek	» 40 »	Ágy és asztal terítők	drb 1-10 krtól
Gyapju kelmék 100 cm. széles	» 30 »	Szines Jutta és szövet függönyök	» 1-45 »
Egész vastag női posztók	» 65 »	Fehér Csipke függönyök	Mtr 20 »
Fekete mintázott gyapjukelmék	» 50 »	Férfi fehér és szines ingek	Drb 65 »
Fekete Mervelleaux nehéz minőségű	» 1-20 »	Kézelők, gallérok és nyakkendők nagy választékban	
Fekete mintájú tiszta selymek	» 1-50 »	Valódi Jäger férfi- és női ingek	
Szines Mervelleaux és faille francais	» 1-40 »	Gyerek Tricot öltönyök	
Valódi Pongis (foulard)	» 75 »	Selyem esőernyők 2 frtól	
Téli Himalaya- és Posztó-kendők minden nagyságban		Női flanelle és tricot derekak 1,20-tól	
Valódi jó mosó Velezek		Nagyválasztékban himző és horgoló selymek	
Muffok, gallérok és Sapkák nagyválasztékban.		Férfi gyapju-szövetek kiárulása	Mtr. 1.20 krtól.

Nagy választék mindenféle színű

selyem plüsch, bársony és toll-diszekből.

Nagy raktár a legújabb mintájú Velvet-, Brüssel- és Tapestry-szőnyegekben.

Figyelembe ajánljuk karácsonyi és ujévi ajándék-cikkeinket.

VILMOS-féle sörcsarnok átvétele és megnyitása.

Tisztelettel bátorkodom a n. é. közönséget értesíteni, hogy

Vilmos Lajos ur sörcsarnokát kibéreltem s azt saját számlámra tovább vezetem és igyekeztem főczéljául annak eddigi jó hírnevét fentartani tüzetem ki; egyszersmind értesitem a n. é. közönséget, hogy

holnap kedden, december 1-én

megnyitási ünnepélylyel

egybekötött **HURKA-ESTÉLYT** rendezek, mely alkalommal **Rácz Károly kitűnő zenekara** a legválogatottabb darabokat fogja előadni.

Izletes magyar konyha, kitűnő magyar és külföldi borok, gyors kiszolgálatról legjobban gondoskodtam. — A n. é. közönség beesés partfogásáért esdve vagyok

kész tisztelettel
WEBER I. vendéglős.

Horgony-Pain-Expelle.r

Ezen rég jónak bizonyult bedörzsölést oszsz, köszvény, tagszagatás stb. ellen legjobban ajánlhatjuk a t. cz. közönség figyelmébe. Egy üveg ára 40 és 70 kr. és a legtöbb gyógyszerárban kapható.

Csak Horgonynyal valódi!

492.

(II.)

17-8.

Házfedő-cserép

50—60 ezer darab, kitűnő minőségű

eladó.

Bővebbet **Kis-mester-utcza 1103.**
sz. a. utcai lakásban.

503.

1.

NŐI DIVAT TEREM.

Kunz József és Társa

czégnél
DEBRECZEN.

Van szerencsénk a n. é. hölgy közönség becses tudomására hozni, hogy a jelen

őszi és téli

évadra a

legújabb divatkelmék

dus választékban raktárra érkeztek,

melyekből kívánatra saját ujonnan berendezett divattermünkben

női öltözékeket

minden igényeknek megfelelően szakképzett erők által izlésteljesen és jutányosan állittatunk elő.

Vászon, kész fehérnemű és szőnyeg

479 **nagy raktárunk** —14

Menyasszonyi kelengyék

kiállításához teljes választékot nyújt.

A „DEBRECEZEN” NYOMDA RÉSZV. TÁRSASÁG

(Nagy-uj utca 1702. sz. Konrád-házban)

teljes új berendezéssel,

elvéllal mindennemű nyomtatványokat, u. m. folyóiratok, számlák, körlevelek, gyászjelentések, bál- és lakadalmi meghívókat és tánczrendeket

kereskedelmi-, ügyvédi- és községi nyomtatványokat stb.

a legizsesebb kivitelben és jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések **Erdélyi István** nyomdai művezető nevére címzendők.

Uj vállalatunkal, hol északkeleti Magyarország legrégibb és legelterjedtebb politikai napilapja a

„DEBRECEZEN”,

a szintén elterjedt **„DEBRECEZENI HIRADÓ”** és a **„JOGI HETILAP”** is nyomatik, ajánljuk a helybeli és vidéki közönség szives párfogásába. —

Hirdetések a **Debrecezen** cz. lapban a legjutányosabb árakon közölhetnek.

 Bírósági nyomtatványok készletben vannak.